

ด่วนที่สุด

ที่ วท (ปคร) ๐๒๑๑/๕๕๐๙๘๕๐

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

รับที่.....16733.....

วันที่...๑๕.๐๓.๖๕...เวลา...๑๖.๓๐

☒ ก่อนประชุม

☐ หลังประชุม

☐ แจกที่ประชุม

☐ ไม่แจกที่ประชุม

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ถนนพระราม ๖ ราชเทวี กทม. ๑๐๕๐๐

สท ๓/วท.๑๗

๒๕๖๕

ความเห็นประกอบเรื่องเพื่อ พิจารณา

เรื่องที่.....๑

๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ยุทธศาสตร์การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศด้านการเกษตร ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๕๙

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

จัดเข้าวาระ..... 25 ส.ค. 2555

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ล) ๓๑๓๒๒ ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เรื่อง ยุทธศาสตร์การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศด้านการเกษตร ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๕๙ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ พิจารณาแล้ว เห็นชอบกับยุทธศาสตร์การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศด้านการเกษตรปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๙ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศเป็นภาวะที่มีผลกระทบต่อภาคการเกษตรเป็นอย่างมาก การมียุทธศาสตร์ดังกล่าวจะเป็นการช่วยเตรียมความพร้อมของภาคเกษตรของไทย รวมทั้งจะเป็นการลดความรุนแรงของผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในอนาคต ทั้งนี้ มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในยุทธศาสตร์ดังกล่าวเพื่อให้เนื้อหา มีความสมบูรณ์ ครบถ้วนมากขึ้น เพื่อสนับสนุนให้ประเทศไทยมีอำนาจในการแข่งขัน ร่วมมือ ขับเคลื่อน และต่อรองในเวทีระดับประเทศและในระดับนานาชาติมากขึ้น) ดังนี้

๑. หน้า ๓๕ ข้อ ๖.๓ พันธกิจ หัวข้อที่ ๖.๓.๓ เสนอปรับข้อความจาก “วิจัย พัฒนาองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการปรับตัว การลดการปล่อยและการเก็บกักก๊าซเรือนกระจก” เป็น “วิจัย พัฒนา เสริมสร้างและต่อยอดองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการปรับตัว การลดการปล่อยและการเก็บกักก๊าซเรือนกระจก” เพื่อเพิ่มมิติด้านการนำเอาองค์ความรู้เดิมมาคัดเลือกและใช้ประโยชน์ ไม่เพียงแต่การวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ใหม่แต่เพียงอย่างเดียว แต่จะรวมไปถึงการรวบรวมและนำความรู้ที่มีการวิจัย พัฒนาเสร็จเรียบร้อยแล้วที่มีประโยชน์และเกี่ยวข้องจากแหล่งความรู้จากทั้งในและต่างประเทศมาต่อยอดใช้ประโยชน์ ซึ่งอาจจะช่วยย่นย่อเวลา ลดความซ้ำซ้อน และค่าใช้จ่ายในการวิจัย พัฒนาได้อีกทางหนึ่ง

๒. หน้า ๓๖ ข้อ ๔.๔ เป้าประสงค์ (หลัก) หัวข้อที่ ๖.๕.๓ เสนอปรับข้อความจาก “มีองค์ความรู้ มีการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรมและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เพื่อการปรับตัว การสร้างภูมิคุ้มกันภาคเกษตร การลดการปล่อยและการเก็บกักก๊าซเรือนกระจก ที่ยอมรับและนำเชื่อถือ” เป็น “ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรมและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เพื่อการปรับตัว สร้างภูมิคุ้มกันภาคเกษตร ลดการปล่อยและการเก็บกักก๊าซเรือนกระจกในภูมิภาคอาเซียน” เพื่อเป็นการบ่งบอกถึงความมุ่งมั่นที่จะเป็นผู้นำ ซึ่งการที่จะเป็นผู้นำได้นั้นต้องมีความพร้อมในหลายๆ ด้าน ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาด้านการ adaptation และ mitigation ที่มีการวางแผนการบูรณาการร่วมมือร่วมใจ และการ implementation ที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

/๓. หน้า ๓๘...

๓. หน้า ๓๘ ยุทธศาสตร์ที่ ๑

๓.๑ กลยุทธ์ที่ ๑ ข้อ ๒) สนับสนุนการพัฒนา ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน... หัวข้อที่ ๓ การจัดทำฐานข้อมูล GIS เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำเพื่อการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมการเกษตร ควรเชื่อมโยงและใช้ประโยชน์ฐานข้อมูล GIS ในการจัดทำโซนนิ่งพื้นที่ทำการเกษตร

๓.๒ เป้าประสงค์ข้อที่ ๒ เสนอปรับข้อความจาก “เกษตรกรมีความสามารถในการรับมือกับภูมิอากาศ ปรับตัวและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ” เป็น “เกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลด้านภูมิอากาศ มีภูมิคุ้มกัน สามารถปรับตัวเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” เนื่องจากข้อความเดิมเป็นเชิงรับ การปรับข้อความเพื่อให้แสดงถึงการเข้าถึงแหล่งข้อมูลตรงได้เองเพิ่มเติมด้วยก็จะเป็นการช่วยเกษตรกรอีกทางหนึ่ง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงด้านภูมิอากาศในปัจจุบันนั้นมีความรวดเร็ว หากเกษตรกรรอแต่ข้อมูลเตือนภัยจากทางภาครัฐอย่างเดียว อาจไม่ทันต่อสถานการณ์แล้ง น้ำท่วม พายุ หรือโรคระบาด หากเกษตรกรสามารถ “พึ่งตนเอง” ได้ด้วยอีกทางหนึ่ง คือ สามารถวางแผน วิเคราะห์ข้อมูลเองได้ในระดับหนึ่งก็จะช่วยให้เกิดการป้องกันทั้งในเชิงรับและเชิงรุก ทำให้สามารถลดผลกระทบในเชิงลบได้มากขึ้น

๔. หน้า ๔๐ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การกักเก็บและการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคเกษตรเห็นว่า

๔.๑ ภาคเกษตรกรรมและป่าไม้ ถือเป็นแหล่งกักเก็บและการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การดำเนินการ จึงควรประสานเชื่อมโยงกับการดำเนินงานของกระทรวงทรัพยากร ทส. ในการส่งเสริมการปลูกป่า การอนุรักษ์ และการฟื้นฟูป่า

๔.๒ ตัวชี้วัดที่ ๒ เสนอปรับข้อความจาก “ปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคการเกษตร” เป็น “ปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคการเกษตร ตลอดห่วงโซ่มูลค่า (value chain)” เพื่อต้องการให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วน ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ คำว่าตลอด value chain นั้นยังครอบคลุมไปถึงการวิเคราะห์ตลอดวงจรชีวิตด้วย life cycle assessment tool ซึ่งเป็นกระบวนการในการพิจารณาแบบ input-output analysis และเรื่อง climate change ในต่างประเทศก็ใช้เครื่องมือเหล่านี้อย่างเข้มข้นมากขึ้น และบางประเทศยังนำมาเป็นข้อกีดกันทางการค้าอีกด้วย

๕. หน้า ๔๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศด้านการเกษตร

๕.๑ วัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ เสนอปรับข้อความจาก “เพื่อพัฒนาเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นในการปรับตัว การลดและการเก็บกักก๊าซเรือนกระจก จากหน่วยงานในและต่างประเทศ รวมทั้งการบริหารจัดการองค์ความรู้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้านการเกษตร” เป็น “เพื่อพัฒนาเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นในการปรับตัว การลดและการเก็บกักก๊าซเรือนกระจก จากหน่วยงานภาครัฐ ภาคการศึกษา และภาคเอกชน ทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งการบริหารจัดการองค์ความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้านการเกษตร” เนื่องจากการระบุที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นความร่วมมือของ stakeholders เพื่อการพัฒนาให้ตอบสนองความต้องการของภาคเอกชน โดยนำโจทย์ความต้องการของภาคเอกชนมาใช้ในการพิจารณาเพื่อแก้ปัญหาเป็นหลัก เกษตรกรก็สามารถนับรวมกลุ่มอยู่ด้วย

๕.๒ ควรเพิ่มตัวชี้วัด

(๑) รายงานบทวิเคราะห์ ข้อเสนอแนวทางความร่วมมือ/ท่าทีในการเจรจาในกรอบความร่วมมือต่างๆ โดยทั้งนี้ การจัดทำข้อเสนอแนวทางความร่วมมือ/ท่าทีในการเจรจาในมุมที่เกี่ยวข้องการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศต้องอาศัยข้อมูลพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ในการอ้างอิงการกำหนดท่าที/เจรจา จึงต้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ และยุทธศาสตร์ที่ ๒ ในเชิงรุก คือ มีส่วนสำคัญในการกำหนดโจทย์เพื่อสร้างองค์ความรู้/ข้อมูล และในเชิงรับ คือ กลไกการเชื่อมโยงผลการศึกษาวิจัยมาใช้ประโยชน์

(๒) จำนวนโครงการการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคการเกษตร ที่ได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากทางภาครัฐ ภาคการศึกษา และภาคเอกชน (ทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ) เนื่องจากการกำหนดตัวชี้วัดเป็นจำนวนโครงการ และ stakeholders ที่ประกอบไปด้วย ภาครัฐ ภาคการศึกษา...

ศึกษา และภาคเอกชน นั้นจะช่วยให้เกิดการร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรมที่มีทั้งโจทย์จากความต้องการตรง และการแก้ปัญหาด้วยการบูรณาการทำงาน รวมไปถึงความเป็นไปได้ในการได้รับการสนับสนุนความร่วมมือในการดำเนินงานที่มากขึ้นจากทางหน่วยงานให้ทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(๓) จำนวนบุคลากรด้านการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (เช่น การสร้างและพัฒนา บุคลากรรุ่นใหม่ ครอบคลุมสาขาเกษตร วิทยาศาสตร์สาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงวิทยาการด้านการจัดการ ความรู้ และการเจรจาในเวทีระดับนานาชาติ เป็นต้น) เนื่องจาก climate change นั้นเป็นเรื่องที่ค่อนข้างใหม่ ต้องใช้องค์ความรู้ที่หลากหลาย multidisciplinary แต่มีความเร่งด่วน และมีความสำคัญสูงมาก ทำให้ บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทำให้ต้องมีการเร่งพัฒนาบุคลากรด้าน การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างเร่งด่วน

(๔) หลักสูตรการศึกษาที่สอดคล้องและรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เนื่องจากการผลิตบุคลากรเฉพาะทางด้าน climate change นั้นเกี่ยวข้องกับศาสตร์ในหลายศาสตร์ และใน หลายระดับ รวมไปถึงด้านการเกษตร จึงควรมีการพิจารณา ปรับหลักสูตรการศึกษาให้มีเนื้อหาด้าน climate change ที่สอดคล้องเหมาะสม

๕.๓ กลยุทธ์ที่ ๓ เพิ่มศักยภาพบุคลากรด้านการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ควรครอบคลุมทั้ง สาขาเกษตรและวิทยาศาสตร์สาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งควรเชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาในการปรับปรุง/ พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องและรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ และการสร้างบุคลากรรุ่นใหม่ ทั้งนี้ อาจมี ความจำเป็นในการทบทวนมาตรการจำกัดการบรรจุข้าราชการใหม่เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และสอดคล้องกับตัวชี้วัดที่ได้กำหนดเครือข่ายบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และควรตั้งอยู่บนกรอบแนวคิดของการ วางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การสร้าง “ทีมประเทศไทย”

นอกจากนี้ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ โดยสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) พร้อมให้การสนับสนุนข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามประเด็นยุทธศาสตร์ฯ ดังกล่าว และในปัจจุบัน หน่วยงานในสังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ มีโครงการที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ดังกล่าวดังนี้

(๑) สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย มีการวิจัยและพัฒนาองค์ ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การปลูกข้าวโดยใช้จุลินทรีย์ช่วยในการลดก๊าซเรือนกระจก

(๒) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ และสำนักงาน คณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ ได้มีการศึกษาวิจัยโครงการประเมิน ความต้องการเทคโนโลยีด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสำหรับประเทศไทย เพื่อประเมินความต้องการ และจัดลำดับความสำคัญของเทคโนโลยีที่มีความสำคัญต่อการปรับตัวของภาคเกษตรไทย ซึ่งสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล)

รัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สำนักงานปลัดกระทรวง

โทร. ๐ ๒๓๓๓ ๓๔๖๗

โทรสาร ๐ ๒๓๓๓ ๓๔๓๘